

Sekretariat
for rammeaftaler

Specifikation til Udviklingsstrategien

1. januar

2017

Specifikation til Udviklingsstrategien er en uddybning af Udviklingsstrategien, som er den ene del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet

**En del af Rammeaftalen 2017,
Nordjylland**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde.....	1
2.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper	1
2.2 Udvikling i kapacitet	2
3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet.....	2
3.1 Center for Døvblindhed og Høretab	2
3.2 Institut for Syn og Hørelse	3
3.3 Taleinstituttet/HjernesgadeCenter Nordjylland.....	3
4. Status for særlige tilbudstyper	3
4.1 Børnehus Nord.....	3
4.2 Socialtilsyn Nord	4
4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke	4
4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	4

1. Indledning

Specifikation til Udviklingsstrategien uddyber baggrunden for udviklingsstrategien, og er dermed primært rettet mod det administrative niveau i de nordjyske kommuner og regionen.

Specifikationen er blandt andet udarbejdet på baggrund af de nordjyske kommuners og regionens indmeldinger om forventninger til behov og udviklingstendenser for de tilbud og målgrupper, der er omfattet af Rammeaftalen. På baggrund af kommunernes indmeldinger sættes der i specifikationen fokus på følgende:

- ♦ Hovedtendenser på specialundervisningsområdet
- ♦ Hovedtendenser på det specialiserede socialområde
- ♦ Status for særlige tilbudstyper, herunder Børnehus Nord, Socialtilsyn Nord

2. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde

2.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper

Kommunerne melder, at der overordnet er overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud af højt specialiserede sociale tilbud i Nordjylland. Der meldes således ikke om nye udfordringer på tværs af kommunerne i forhold til sammenhængen mellem efterspørgsel og udbud på specifikke målgrupper.

Der er dog flere kommuner, der fortsat melder om udfordringer i forhold til misbrugs målgruppen. Misbrug blev udpeget som fokusområde med Udviklingsstrategien 2016, og der er igangsat et arbejde, der skal komme med forslag til håndtering af de udfordringer kommunerne oplever i forhold til misbrugsområdet. Dette arbejde fortsættes i 2017.

Enkelte kommuner peger derudover på følgende opmærksomhedspunkter:

- Der opleves udfordringer med at finde egnede boliger eller boformer til hjemløse, hvilket bl.a. hænger sammen med at det er svært at finde fleksible og billige boliger og at der er større efterspørgsel herefter som følge af bl.a. kontanthjælpsreformen
- Der opleves udfordringer i forhold til målgrupperne borgere med udviklingsforstyrrelser samt borgere med psykiske vanskeligheder. Der er dog ikke sammenhæng mellem de enkelte kommuners udfordringer. Eksempelvis melder en kommune om, at der mangler § 108 pladser til borgere med udviklingsforstyrrelser og til borgere med psykiske vanskeligheder mens en anden kommune melder om at de ser børn, der er blevet diagnosticeret forkert
- Det kan være vanskeligt at få tilgodeset den gruppe af borgere som har en kompleks kombination af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemer. Fx borgere med en sjælden funktionsnedsættelse og sociale problemer
- Det er problematisk at finde relevante pladser til yngre dementer
- Der mangler et tilbud til de allerdårligste psykiatiske patienter, som skal udskrives fra Børnepsykiatri

Det vurderes, at det på nuværende tidspunkt ikke er nødvendigt at igangsætte særlige tiltag på tværs af kommunerne i forhold til ovenstående opmærksomhedspunkter, eftersom der er tale om enkeltstående udfordringer, som indmeldes af en eller to kommuner. Kommunerne opfordres dog til at rejse det over for Den Administrative Styregruppe, hvis der skulle ske ændringer, der gør, at det bliver nødvendigt med et fælleskommunalt fokus.

2.2 Udvikling i kapacitet

Forventningerne til den kapacitet som planlægges udbudt tegner sig nogenlunde stabilt. Der er således kun planlagt få ændringer i kapaciteten for de tilbud, der er omfattet af rammeaftalen for 2017.

Tomme pladser

De nordjyske driftsherrer har løbende opmærksomhed på tomme pladser, hvilket gør at kapacitetsudfordringer håndteres, så snart de opstår. Enkelte driftsherrer har meldt om ledige pladser, men primært i et omfang, hvor driftsherren vurderer, at kunne håndtere det uden kapacitetstilpasninger. Region Nordjylland har dog indmeldt kapacitetstilpasninger på Center for Døvblindhed og Høretab, afdeling Bøgehuset som følge af vigende efterspørgsel. Kapaciteten reduceres fra 8 til 6 pladser. Driftsherren vurderer at, ydelsen fortsat kan varetages fagligt og økonomisk bæredygtigt efter tilpasningen, men at det ikke er muligt at nedjustere kapaciteten yderligere uden at det går ud over den faglige og økonomiske bæredygtighed.

Venteliste

To driftsherrer melder om ventelister. Det drejer sig om Frederikshavns Kommune der melder om pres på kvindekricecenter-pladser og om Aalborg Ældre- og Handicapforvaltningen der oplever en stigende efterspørgsel på pladser til børn, unge og voksne med autismespektrumsforstyrrelser samt til unge og voksne med psykiske vanskeligheder. Begge driftsherrer arbejder på at løse udfordringerne. Udfordringen vedrørende kvindekricecentre har samtidig været drøftet i Den Administrative Styregruppe, og der er herfra bevågenhed på efterspørgslen til kvindekricecentre i regionen.

3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet

Hovedtendenserne på de specialundervisningstilbud der er omfattet af Rammeaftalen gennemgås nedenfor. Det drejer sig om følgende tre tilbud:

- ♦ Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland)
- ♦ Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland)
- ♦ Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland (Aalborg Kommune)

3.1 Center for Døvblindhed og Høretab

Kommunerne melder overordnet om, at de ikke har oplevet udfordringer med kapaciteten på Center for Døvblindhed og Høretab.

Driftsherren oplever vigende efterspørgsel på ydelser til døvblindfødte børn, hvilket ses som et resultat af, at CI operationer for en stor del af målgruppen betyder, at de i stigende grad kan modtage undervisning i almen skolen. Region Nordjylland indgav dette som et særligt opmærksomhedsområde i Udviklingsstrategien for 2016, og gør det igen i Udviklingsstrategien for 2017. På baggrund af den vigende efterspørgsel justeres kapaciteten på døgntilbuddet for børn med døvblindhed jf. afsnit 2.2. Region Nordjylland vil endvidere undersøge mulighederne for en reorganisering af indsatsen på døgntilbuddet for børn med døvblindhed som følge af den faldende efterspørgsel.

Driftsherren forventer endvidere nedgang i efterspørgslen på enkelte ydelser på undervisningsafdelingen i 2018 og 2019, hvorfor kapaciteten på ydelserne tilpasses løbende. Efter tilpasning til det forventede niveau i 2019 vurderes det, at Undervisningsafdelingen for børn befinder sig på grænsen af faglig og økonomisk bæredygtighed.

Region Nordjylland opfordrer til, at der er national bevågenhed på, hvordan der på længere sigt bevares en kapacitet med undervisning i folkeskolens fag for målgrupperne på høretabs- og døvblindeområdet.

3.2 Institut for Syn og Hørelse

De nordjyske kommuners anvendelse af Institut for Syn og Hørelse er stabilt, og der meldes også fremadrettet om uændret efterspørgsel. Den stabile efterspørgsel er med til at sikre en sikker drift for instituttet, og bidrager til at fastholde et højt specialiseret fagligt miljø på området.

Institut for Syn og Hørelse har påbegyndt et arbejde med at evaluere effekten af instituttets indsats over for borgerne. Formålet er, at få større indsigt i indsatserne og effekten med henblik på at vurdere instituttets metodiske tilgange til udredning og intervention.

For at kunne opretholde de specialiserede kompetencer på synsområdet er det nødvendigt med en national uddannelse til synskonsulenter. Uddannelsen er hidtil blevet udbudt af Institut for Blinde og Svagsynede (IBOS). Det har været en udfordring at opretholde udbuddet af de forskellige moduler på synsuddannelsen pga. det meget begrænsede optageområde. Ydelsen er derfor overgået til en anden leverandør og udbydes nu af University College Syddanmark.

3.3 Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland

Grundet en vigende efterspørgsel efter ydelser fra Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland har der været bekymring for, om det fremadrettet var muligt at opretholde den faglige og økonomiske bæredygtighed. Som konsekvens heraf har de nordjyske kommuner indgået en 4 årig finansieringsaftale, der skal sikre tilbuddet i de kommende år.

Udfordringen bliver i de kommende år at sikre kvalitet inden for alle områder samtidig med at efterspørgslen efter fleksible indsatser imødekommes. Tilbuddet er fortsat sårbart over for udsving i efterspørgslen, og derfor er der igangsat en tættere dialog med aftagerkommunerne, så det er muligt at handle rettidigt og sikre at kapaciteten i tilbuddet udnyttes optimalt.

4. Status for særlige tilbudstyper

4.1 Børnehus Nord

Børnehus Nord bistår de nordjyske kommuner med udredning i sager om overgreb mod børn og unge. Børnehuset indgår som en del af Rammeaftalen, og kommunerne drøfter børnehusets aktiviteter og drift i forbindelse med udarbejdelsen af det kommende års rammeaftale. I den forbindelse drøftes også, om der er særlige temaer omkring Børnehus Nord, som er relevante for alle nordjyske kommuner, og derfor skal tages op som et fokusområde i udviklingsstrategien. Der er med Udviklingsstrategien 2017 ikke peget på et fokusområde vedrørende Børnehus Nord.

Aalborg Kommune har som driftsherre for Børnehus Nord løbende orienteret de nordjyske kommuner om, at antallet af henvendelser til børnehuset har været mere omfattende end oprindeligt estimeret, og at det derfor har været nødvendigt at tilpasse tilbuddets kapacitet og opjustere med yderligere personaleresourcer.

4.2 Socialtilsyn Nord

Socialtilsyn Nord udøver tilsyn med botilbud og plejefamilier i Nordjylland¹. I 2015 var der 1.087 plejefamilier og 324 tilbud under Socialtilsyn Nord's område, og alle fik minimum ét fysisk besøg.

Tilsynet udarbejder en årlig rapport om tilbuddenes kvalitet og udvikling samt socialtilsynets arbejde hermed. Rapporten kan findes [her](#). Årsrapporten indgår i drøftelserne i forbindelse med udarbejdelse af Rammeaftalen. Samarbejdet omkring tilsynet vil derfor også være en naturlig del af drøftelserne i forbindelse med gentænkningen af Udviklingsstrategien for 2018.

Årsrapporten konkluderer overordnet, at kvaliteten er god på langt de fleste tilbud og i plejefamilierne. I tillæg hertil kan tilsynet konstatere, at langt de fleste borgere trives i de tilbud og plejefamilier, som hører under tilsynets ansvarsområde. Derudover konkluderes overordnet set bl.a. følgende:

- Ved plejefamilier og tilbud målrettet børn og unge er kvaliteten meget høj
- På voksenområdet er niveauet er lidt lavere, men stadig højt, hvilket kan tilskrives lovgrundlaget
- Der er udviklingspotentiale i forhold til tilbuddenes og plejefamiliernes arbejde med borgernes udvikling af selvstændighed og sociale relationer samt tilbuddenes arbejde med resultatdokumentation, håndtering af magtanvendelser og tilbuddenes økonomiske dispositioner.
- På voksenområdet er der et selvstændigt udviklingspotentiale i forhold til arbejdet med borgernes uddannelse og beskæftigelse og på plejefamilieområdet er der et udviklingspotentiale i forhold til at støtte yderligere op om børnenes fremmøde i dagtilbud, undervisningstilbud og uddannelse

4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke

Ifølge § 9 i lov om social service, skal der udarbejdes udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. I Nordjylland findes der et tilbud med over 100 pladser, hvilket er Sødisebakke, som har 126 døgnpladser.

Der er udarbejdet en udviklingsplan for Sødisebakke, som kan findes [her](#). Udviklingsplanen implementeres løbende, og status for indsatsområderne i 2017 er:

Der er fokus på yderligere at udvikle den faglige indsats, der gives til beboere på Sødisebakke via et professionssekretariat på botilbuddet. Målet er at sikre, at den nødvendige viden i forhold til den enkelte beboers behov altid er til stede og sikre efteruddannelse og udbredelse af ny viden til Sødisebakkes personale, således at beboere på Sødisebakke kan blive givet den bedst mulige indsats. Samtidig er ambitionen med professionssekretariatet, at give øgede muligheder for at udvikle fagligt samarbejde med øvrige regionale og kommunale botilbud.

4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

De lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede afdelinger koordineres på tværs af de fem regioner. Der er i regi af KL nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de administrative styregrupper i hver af de fem regioner. Koordinationsforum udarbejder forslag til landsdækkende koordinering af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler.

4.4.1 Lands- og landsdelsdækkende tilbud

De lands- og landsdelsdækkende tilbud består af objektivi finansierede specialundervisningstilbud, hvor seks tilbud dækker hele landet og 7 tilbud dækker specifikke landsdele, heraf et som dækker Nordjylland.

¹ Socialtilsynene må ikke udøve tilsyn i den kommune, hvor socialtilsynet er tilknyttet. For Nordjylland betyder det, at Socialtilsyn Nord ikke udøver tilsyn med tilbud beliggende i Hjørring Kommune. Til gengæld yder de tilsyn med tilbud beliggende i Silkeborg Kommune, da Socialtilsyn Midt er beliggende her.

Der har været udfordringer med belægningen på nogle af de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Belægningen har i 2015 i gennemsnit været på 95 procent, hvilket er en stigning fra 2014, om end det dækker over stor forskel på de enkelte tilbud. For at håndtere den lave belægning er kapaciteten reduceret med 11 procent, og der forventes også nedjusteringer i 2018 og 2019.

Kommunerne er blevet spurgt om deres tilfredshed med de lands- og landsdelsdækkende tilbud, som de anvender, herunder kompetencer, metoder, velfærdsteknologi og de fysiske rammer. I gennemsnit svarer hovedparten af kommunerne positivt herpå, og cirka en fjerdedel mener at de ikke har tilstrækkelig viden om tilbuddene, til at kunne foretage en sådan vurdering.

4.4.2 Sikrede afdelinger

I de to seneste rammeaftaler har der været fokus på tværgående koordination og udvikling af de sikrede institutioner. Der er gennemført en benchmarkinganalyse blandt samtlige driftsherrer med fokus på resourceforbruget og koblingen heraf til både de socialfaglige indsatser samt undervisningsdelen. Undersøgelsens resultater er beskrevet i "Rapport om de sikrede institutioner til børn og unge i Danmark", der kan danne afsæt for dialogen om den fremtidige udvikling i driften af de sikrede institutioner.

Sideløbende med analysen, har der mellem kommuner og regioner været en tværgående dialog om den fortsatte udfordring med stor ledig kapacitet på landsplan, hvor der skal tages forbehold for den stærkt svingende efterspørgsel over året. Belægningen på de sikrede afdelinger er faldet til 72 procent i 2015 fra 79 procent i 2014.

Fælles Fokus

Med afsæt i ovennævnte analyserapport og den løbende drøftelse vil kommuner og regioner på tværs af landet og i den enkelte region indgå i en forpligtende dialog om følgende udviklingsområder:

1. Kapacitetsudvikling på de sikrede institutioner. Der er en fælles forståelse for, at kapaciteten på de enkelte sikrede institutioner i højere grad skal afspejle efterspørgslen efter sikrede pladser, hvilket bl.a. kræver en større fleksibilitet i antallet af pladser. Der følges løbende op på kapacitetsudviklingen.
2. Kerneopgaven i de sikrede institutioner. På baggrund af analyserapportens konklusioner drøftes, hvordan der skabes større ensartethed og gennemsigtighed i de sikrede institutioners basisydelse (grundpakker). Vigtige fokusområder er uddannelse, misbrug og kognitive behandlingsprogrammer, hvor der bør være størst mulig fokus på effekt af de valgte indsatser og koncepter. Der vil også være områder, hvor institutionerne differentierer sig, men det skal ske med en faglig begrundelse.
3. Samarbejde om den unge fra indslusning til udslusning. Der er en fælles forståelse for, at der er behov for at styrke samarbejdet mellem de anbragte børn og unges opholdskommune/myndighedskommune og den sikrede institution. Det kan bl.a. ske gennem konceptudvikling og best practice for f.eks. indskrivning og samarbejde.

Den forpligtende dialog om de tre udviklingsområder skal både ske mellem og på tværs af de enkelte rammeaftalparter, for at sikre overblik og koordination på landsplan.

For mere information om de lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede afdelinger henvises til notatet: Opgørelse af kapacitet og belægning samt behov og efterspørgsel", som kan findes [her](#).